

g S S I p OLERKARI ETA BERTSOLARI
(BIZENTE BATTZ, 1907-1995 -JOANJOSE ALKAIN, 1829-1895)

Bizente Batiz orain dela aste gutxi (1995-VIII-9) Gasteizen hil zaigu, eta ezin utzi *Karmel* aldizkarian omenaldi gisa zeozertxo eskaini gabe, aldizkari honetako olerkaria izan baitzen.

Gerrikaitzen (Bizkaian) jaio zen; hala ere Markinan egin zituena beraren lehen ikasketak, familia bertara aldatu baitzen bizitzera. Larrean (Zornotzan) Karmeldarren nobiziatu-urtea egin ondoren, profesioa 1924.eko urriaren 13an egin zuen Nicolas de Jesus izena hartuz.

Humanistikako azken ikasturtea (1924-1925) Markinan egin zuen. Bi urte filosofia ikasten Gasteizen egin ondoren, 1927.eko abenduan Kolonbiara joan zen, ikasketak bertan buruturik. 1931.eko uztailaren 19an sagaratu zuten apaiz Leyva-n.

1935ean Euskal Herrira itzulita gero, gerrak harrapatu zuen eta gudarien kaperau-zereginetan aritu zen. Jarraian zenbait espetxetan atxilotuta egon behar izan zuen, 1940.ean askatua izan arte. 1944.ean berriro joan zen Amerikara. 1969-ean itzuli zen Euskal Herrira. 1970.etik 1976.erarte Markinako Karmengo etxean bizi izan zen. 1977.ean berriro Amerikara (Panam--ra) joan zen, bi urte geroago (1979) itzuli beharra izan zuelarik. Orduetik aurrera Donostian bizi izan da.

Euskal idazle gisa hainbat aldizkaritan parte hartu zuen prosazko lanen zein olerkien bidez Buenos Aires-eko eta Euskal Herriko aldizkarietan!, horrela, esaterako, olerkiak ogei aldizkari ingurutan idatzi zituen: Agur, Argia, Argiaren Egutegia, La Baskonia, El Bidasoa, Eguna, Eman..., Euzkadi, Euzko gogoia, Gautxori, Goiz-argi, Herria, Jaungoiko-zale, Karmel, Karmengo Argia, Olerti, Txistulari, Vida Vasca, Zer, Zeruko Argia... Danetara ia 90 olerki... Ez-izenak ere asko erabili izan ditu bai prosa eta bai olerki lanetan: Barbin, Argala, Gar, Leaburuitar Bikendi, Gerrikaizko argala, Oizko Argala, Pake-nai, Tontorreko Nikolas, Xalokin...

Era berean, 1973-eko abuztuan *Gurutz-Bidea* bertsoz argitaratu zuen euskaraz. Baditu, baita ere, gertakari ezberdinetarako eginiko zenbait bertso argitaratu gabe (neure eskuetan aurkitzen dira). Azken Karmeldarren santuen jaietarako mezetako zein eliz otoitzetako testuak euskaratu ditu.

Orain bere omenez, aldizkarietan argitaratutako olerkien bibliografia eskainiko dut:

- BATIZ BILBAO, BIZENTE, *Berritu*, Agur 5 (1974,133.zk.) 6.
- *Bi karbatxo*, Karmel 1977-2, 87.
 - "*Lea*" *inguruan*, Eguna 1 (1937,70.zk.) 3.
 - *Agur Euskal-erria (Erritik irtetzean)*, Argia 8 (1928,398.zk.) 1.
 - *Agurgudari... II bediguda*, Euzkadi 24 (1936,7467.zk.) 8.
 - *Agur ludiari, banan Euzkadi'ri ez*, Euzkadi 24 (1936,7525.zk.) 1.
 - *Agurnegua*, Karmengo 6 (1936,61.zk.) 29.
 - *Agur urte zarra*, Karmengo 5 (1935,49-50.zk.) 9.
 - *Agur! Nere eixkide dan ama bateri*, Argia 15 (1935,763.zk.) 4.
 - *Aiek baiziran zindoak...*, PV 12 (1977,126-128.zk.) 9.
 - *Aingeru artera*, Euzko Gogoia 6 (1955,5-122.zk.) 85.
 - *Aingeru artera*, Karmel 6 (1956) 98.
 - *Aita Lino Akesolo'ri bere 64.gn. jaiotze-urteurrenean*, Goiz-argi 16 (1975,242.zk.) 2.

- *Aita Xanti Onaindia'ri (Bere jaioteguna dela-ta)*, PV 9 (1974,98.zk.) 5.
- *Anaut Antoniari goraintziz*, Txistulari (1976,86.zk.) 2.
- *Anaut-Antoniari, goraintziz*, Vida Vasca (1978,55.zk.).
- *Arrantzalea itxasoan*, Agur 4 (1973,80.zk.) 3-
- *Arrizabalaga'tar Elulalio Aita Karmeldarra'ri bere egunean*, Karmel 1979-3, 77-78.
- *Artzaia ta bildotza*, Eman (1967,3-4.zk.) 13.
- *Askatasuna euskeraren zaindari*, Goiz-argi 18 (1977,351.zk.) 11.
- *Atoz, maite*, Argiaren 14 (1935) 41-42.
- *Aurtengo udabarrija*, Eguna 1 (1937,75.zk.) 4.
- *Azkatasuna -Euskera*, Argia 13 (1933,664.zk.) 2.
- *Azkatasuna, euskeraren zaindari*, Karmel 1977-3, 79-80.
- *Baratzeko loretxoak*, Argia 9 (1929,418.zk.) 1.
- *Baratzeko loretxoak*, Jaungoiko 20 (1931,405.zk.) 287.
- *Begona'ko AndraMaria'ri otoitza*, Zer(1980,37.zk.) 2.
- *Beltzak argitzera...!*, Euzko Gogo 6 (1955,1-2.zk.) 3-
- *Beltzak argitzera... (Otoi-antzo)*, Karmel 6 (1956) 57-58.
- *Beste txoriei begira*, Zer (1980,30.zk.) 10.
- *Beti zure ondoan. Nere aitaxori*, Karmengo 4 (1934,38.zk.) 54-55.
- *Emen urruti ontan*, Goiz-argi 18 (1977,368-369.zk.) 31.
- *Emen urruti ontan*, Karmel 1977-4, 76-77.
- *Eraman digujaunak*, Eguna 1 (1937,35.zk.) 4.
- *Eriotza*, Karmengo 5 (1935,49-50.zk.) 17.
- *Erletxue*, Karmengo 5 (1935,51-52.zk.) 50.
- *Ezin dut, Iauna*, Euzko Gogo 9 (1958,13-4].zk.) 125-127.
- *Gaurgoratzen ditugu* [Has.], ZArgia (1975,621.zk.) 11.
- *Gentza nai deguf*, Eguna 1 (1937,17.zk.) 3-
- *Geradiaga-koei*, Herria (1976,1333.zk.) 5.
- *Gerediaga-koeri*, Karmel 1976-3/4, 82-84.

- *Goazen, aixkideok, baratz barnera*, Agur 4 (1973,83.zk.) 1.
- *Gora gure Erregina*, Karmengo 5 (1935,56.zk.) 173.
- *Gure mixiolaria*, Argiaren 14 (1935) 112-113.
- *ik. Teresatxo Donea*.
- *Irugizon aundi*, PV 10 (1975,108.2k.) 5.
- *Itxaso-erdian*, Eguna 1 (1937,33.zk.) 3.
- *Jaiki, jaiki!*, Bidasoa 17 (1961,806.zk.) [10].
- *Jaoitze urteurrenean, Aita Joxe Domingo Ugartetxea 'ri bere 88-garren urtean*, PV 11 (1976,122-123.zk.) 9-
- *Jesus aurtxoa ametsetan*, Argia 9 (1929,416.zk.) 8.
- *Jesus aurtxoa ametsetan*, Gautxori (1929,5.zk.) [9-10].
- *Joxe Domingo Arriolairi bere 82ign. urteurrenean*, Agur 6 (1975,174.zk.)7.
- *Kalamu mendiko iturria*, Eguna (1937,22.zk.) 6.
- *Kantari izan nai nuke*, Eman (1967,3-4.zk.) 13.
- *Karmengo mediyen*, Karmengo 4 (1934,43.zk.) 198.
- *Lagun oneikazgaur bat-eginda* [Has.], Agur (1974, 147. zk.) 6.
- *Laisteriges...*, Bidasoa 13 (1957,623.zk.) [2].
- *Larrazabal'dar Telesforo Aita Karmeldarra'ri*, Karmel 1979-2, 88.
- *Lo gozoa*, Karmengo 4 (1934,37.zk.) 22.
- *LoreiUa (Bai al da inun Miren bezelakorikF)*, Karmengo 4 (1934,41.zk.) 145.
- *Lourdes'ko Artzaitxoa*, Eguna 1 (1937,37.zk.) 3.
- *Maitenoa ta izarra*, Bidasoa 17 (1961,819.zk.) [10].
- *Mendi-zaletasuna*, Argiaren 9 (1930) 44-45.
- *NereAnaiari idazkia.(Amalaukoa)*, Olerti 2 (1960) 205.
- *Nere biotzf*, Bidasoa 13 (1957,619.zk.) [6].
- *Nere euskera*, Baskonia 38 (1931,1356.zk.) 377.
- *Nire euskera*, Argia 9 (1929,421.zk.) 1.
- *Nora zoazgoiztar?*, PV 11 (1976,120.zk.) 9-

- *Nora zoaz hain goiztar?*, Txistulari (1976,87.zk.) 2.
- *Nora zoaz hain goiztar t'hain pozez beterik?*, Vida Vasca (1977,54.2k.).
- *Oiztik Anbotora*, Vida Vasca (1981,58.zk.).
- *Onaindiatar Txomin abadeari*, Agur 4 (1973,99.2k.) 6.
- *Orrilla*, Argia 9 (1929,419.2k.) 1.
- *Orrilla*, Gautxori (1929,6.zk.) [19-21].
- *Osb urruti zaude*/, Goi2-argi 18 (1977,330-331.zk.) 27.
- *Ostiralgurena*, Euzko Gogoa 6 (1955,3-4.zk.) 37.
- *Ostiral gurenez*, Karmel 6 (1956) 63-64.
- *Panama 'tik bertsotan*, Goi2-argi 18 (1977,349.zk.) 19.
- *Simon Bolibarri ereserkia*, Agur 5 (1974,151 .zk.) 6.
- *Txindor gaixoa (Englanderatik antolatua)*, Olerti 3 (1961) 27.
- *Txori lotuak, mendia ames*, Zer (1980,36.zk.) 2.
- *Udaberriya*, Argia 14 (1934,681.zk.) 2.
- *Udako ittuntza*, Olerti 2 (1960) 206.
- *Ugalde, Bilbao eta Zaballa'ri*, Goiz-argi 16 (1975,228.zk.) 9.
- *Ugalde, Bilbao eta Zaballa-ri*, Karmel 1975-1, 63-
- *Ugartetxea ta Urkieta'tar Aita Joxe Domingo karmeldarrari (bere 90'gn jaiotze-urte urrenean)*, Goiz-argi 19 (1978,406.zk.) 22.
- *Umezurtza*, Karmengo 4 (1934,47-48.2k.) 344-345.
- *Umezurtzaren otoitza*, Eman (1967,3-4.zk.) 13.
- *Urretxindorra*, Karmengo 5 (1935,53.2k.) 99-
- *Urruti ontan ezin.../*, Karmel 1977-2, 88.
- *Yosuiren ametsa*, Argia 14 (1934,677.zk.) 3.
- *Zerura!*, Argia 9 (1929,448.zk.) 1.
- *Zoaz, Mikel, zorion billa*, Karmel 1979-3, 73.
- *Zorion-agurra*, Karmel 1978-2, 77.
- *Zorion...!Nun zaude...?*, Euzko Gogoa 7 (1956,[11-12].2k.) 9-10.
- *Zorionak, ba, gaur, Aita Lino*, PV 13 (1978,141-143.zk.) 9-

"Udarregi" Joan Jose Alkain-en mendeurrena ospatsen dugu aurten (1829-1895 - 1995). Aiako Herrian jaio zen (1829), baina bizi eta hil Usurbilen (1895). Bere aita ere bertsolari izan zen. Bere bertsoak Usurbilko organojotzailearen laguntzaz bertso-paperen bidez heldu dira gurena. Antonio Zabalak Auzpoa sortan (56.zenbakia) bere bizitza eta bertsolanak argitaratu zituen 1966an. Oso ezaguna dugu nola ibili zen herriz herri bertsotan, Euskal festa askotan...

Baina Karmel aldizkariaren omena haren aide ez da izango notizia ezagunak berrargitaratzea, era batera ezezaguna dena bere osotasunean argitaratzea baizik: hau da, aldizkarietan argitaratutako bere bertsoen bibliografia eskaini nai dugu; orain errezago izango da argitaratutako bere bertso guztiak biltzea.

Udarregiren bertsoak (ia 50) 13 aldizkari hauetan argitaratuak izan dira: Agur, Argia, Argiaren Egutegia, Batasuna (Revista de divulgación vasca), Bertsolariya, Egan, Egin, Dantzari, Euzkadi, Goiz-argi, Euzko Deya (Paris), Principe de Viana, Yarkintza...

ALKAIN IRURETAGOYENA, Juan Jose, *Aberats etapobre, markes eta konde* [Has.], Argia 15 (1935,719.2k.) 2.

- *Aberats etapobre, markes eta konde* [Has.], Argiaren 12 (1933) 110.
- *Alkatiak jarriya zan kondiziyua* [Has.], Argia 15 (1935,719-zk.) 3.
- *Asiera eman du* [Has.], Egin (1983,1672.zk.) 19.
- *Asiyera eman du* [Has.], Batasuna-RDV (1941,1.zk.) 71.
- *Aspaldian arro zabiltz* [Has.], Goiz-argi 7 (1966,80.zk.) 4.
- *Astiarate eguna* [Has.], Eguna 4 (1989,258.zk.) 33.
- *Asto-demaparragarria*, PV 17 (1983,156.zk.) 9-
- *Atzo Usurbilidik abiatu ginan* [Has.], Argia 15 (1935,719.zk.) 2.
- *Azpeitira dirate* [HasJ, Argia 14 (1934,680.zk.) 7.

- *Azpeitirapan nintzan* [Has.], Argia 15 (1935,719.zk.) 3.
- *Bart arratsean sartu zaigu* [Has.], Ihintza-U (1982,1 .zk.) 17.
- *Bedorren bisita ezta* [Has.], Goiz-argi 7 (1966,80.zk.) 4.
- *Berriak ba-ditugu*, Argia 10 (1930,475.zk.) 3-
- *Bertso berriak* (1894), Dantzari (1968,9-zk.) 29. (Zat.).
- *Bi alaba daduzkat* [Has.], Agur 6 (1975,175.zk.) 8.
- *Biba Jesudristoiren Lege Santubak*, Argia 14 (1934,681 .zk.) 7.
- *Biba Jesukristo'ren Lege santubak!*, Bertsolariya 1 (1932,35.zk.) 220-222.
- *Egiyazerabili* [Has.], Argia 10 (1930,475.zk.) 3.
- *Jendiak badauka arraxkatu naya* [Has.], Argia 15 (1935,719-zk.) 3.
- Jesus, Jaun on ona*, Argia 15 (1935,719-zk.) 3.
- *Konsejura etorri naiz* [Has.], Argia 15 (1935,719zk.) 2.
- *Konsejura etorri naz* [Has.], Argiaren 12 (1933) 108.
- *Kontsejura etorri naiz* [Has.], Agur 6 (1975,175.zk.) 8.
- *Kontsejura etorri naz* [Has.], Egin (1986, 2774.zk.) 25.
- *Kronprenditua dago* [Has.], Argia 10 (1930,475.zk.) 3.
- *Lanerako ezgaude* [Has.], Goiz-argi 7 (1966,80.zk.) 4.
- *Larre beienak*, Dantzari (1968,9.zk.) 29. (Zat.).
- *MigelAntonek dauka* [Has.], Argia 15 (1935,719.zk.) 3-
- *Milla zortzieun kunpliturikan* [Has.], Argia 14 (1934,690.zk.) 7.
- *Minikan emangabe* [Has.], Yakintza 3 (1935,14.zk.) 150.
- *Morroi*, Yakintza 3 (1935,14.zk.) 151.
- *Nekatu altzea nekatu?* [Has.], Argia 15 (1935,719.zk.) 3.
- *Noitikan asizera* [Has.], Yakintza 3 (1935,14.zk.) 148-149.
- *Notiziya berriyak* [Has.], Argia 14 (1934,687.zk.) 7.
- *Orren despreziyuak ez daude aztuta* [Has.], Argia 15 (1935.719.zk.) 3.
- *Oso trebia dago kantuzko lanian* [Has.], Argiaren 12 (1933) 113-115.

- *Oso trebia dago kantuzko lanian* [Has.], Argia 15 (1935,719-zk.) 3.
 - *Pelo onek badauka* [Has.], Euzkadi 20 (1932,6159.zk.) 7.
 - *San Pedro egunian* [Has.], Eguna 4 (1989,258.zk.) 33.
 - *Sei arrua ta erde banintzan* [Has.], PV 17 (1983,156.zk.) 8.
 - *Usurbilien dema bat* [Has.], Argia 10 (1930,475.zk.) 3.
 - *Usurbiligo mixiyo santuai*, Argia 15 (1935,744.zk.) 11.
 - *Zur ogiya diyozu ta nik taluare* [Has.], PV 17 (1983,156.zk.) 10.
- OTANO - UDARREGI - PELLO, [*Bertsotan*], Argia 10 (1930, 461.zk.) 1.

Julen Urkiza